

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 109. Vtrum diuinæ personalitates, & relationes ratione sui præcisè sint perfectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

28. Ad 1. concedo maiorem, & nego minorem. In creatis ingefatio, & illuminatio non solum passiva, sed etiam activa, sunt ita diversæ propter suam limitationem, ut non possint realiter identificari: ac in divinis generatio activa, & spiratio activa, cum sint illimitatæ, nisi opponantur relativiè, vel constituant supposita relativiè opposita, possunt, ac debent identificari, ac non possunt realiter distingui, ac de facto identificantur in Patre, qui est simul generans, & spirans; ergo etiam generatio passiva, hoc est filiatio, & spiratio passiva, si non opponerentur relativiè, neque constituerent supposita relativiè opposita, identificarentur, ac non possent realiter distingui, ac sic eadem Persona esset genita, & spirata. Ad omnia ergo similia argumenta desumpta ex creatis, disparitas est, quia in creatis actiones, & passiones etiam si relativiè non opponantur, possunt opponi, & distingui propter suam limitationem: in Deo autem cum sint illimitatæ, non possunt distingui nisi propter oppositionem relativam, ut dictum est etiam supra questione 101. num. 7.

29. Ad 2. concedo maiorem, & distingo minorem: generatio est productio adæquata Filij, qui opponatur relativiè Spiritui Sancto, ac proinde non debeat simul esse Spiritus Sanctus, concedo: qui non opponatur relativiè Spiritui Sancto, nego; & nego consequentiam. Generatio est productio adæquata Filij, qui relativiè opponatur Spiritui Sancto, ac proinde ab illo distinguatur: si verò supponamus Filium non relativiè opponi Spiritui Sancto, eo ipso Filius debet etiam esse Spiritus Sanctus, ac proinde productio adæquata Filij non erit sola generatio, quæ non sit simul spiratio, sed erit generatio, quæ sit simul spiratio activa. Nec sequitur, quod Filius, & Spiritus Sanctus producerentur per duas actiones adæquatas. Sicut enim Filius esset simul Spiritus Sanctus, sic productio adæquata Filij esset generatio, quæ esset simul spiratio. Generatio verò abstrahendo ab hoc, quod esset simul spiratio, esset productio solum inadæquata Filij.

30. Ad 3. concedo maiorem, & nego minorem, ac dico, quod si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, procederet non solum ex voluntate, seu ore, sed etiam ex intellectu, non solum ut datus, sed ut natus, non solum processionaliter, sed filialiter: siquidem tales modi producendi, cum sint illimitati, distinguuntur non ratione limitationis, sed solum oppositionis relativiæ: ergo deficiente oppositione relativiæ, non distinguerentur, ac proinde Spiritus Sanctus procederet omnibus his modis, & sic non distingueretur à Filio, ut explicatum est.

31. Ad 4. Suarius lib. 10. de Trinitate cap. 2. num. 3. & Vasquez 1. par. disp. 147. cap. 4. & quidam alij ingenuè fatentur, Anselmum fuisse in opposita sententia, quam deinde secuti sunt Henricus, & Scotus, ac docuisse Spiritum Sanctum distingui à Filio, seclusa etiam oppositio-

ne relativiæ producentis, & producti. Ruiz disput. 68. sect. 6. num. 11. respondet cum S. Thoma de verit. quest. 10. art. 5. ad 2. prædicta verba ab Anselmo fuisse inducenda magis ut disputationem, & inquisitionem, quam ut veritatis definitionem, idque Ruiz confirmat, quia principium illud: *In Deo omnia sunt unum, ubi non obviat relationis oppositio*, traditur ab Anselmo in Epist. de processione Spiritus Sancti.

32. Ad 5. concedo antecedens, & nego consequentiam. Ideo amor creatus etiam si non procederet à Verbo, distingueretur à Verbo, quia amor creatus, & Verbum creatum distinguuntur ratione suæ limitationis; sed Spiritus Sanctus, & Verbum divinum, cum sint illimitati, non possunt distingui ratione suæ limitationis; ergo solum possunt distingui ratione oppositionis relativiæ, adeoque si non opponerentur relativiè, non possent distingui.

33. Ad 6. concedo maiorem, & distingo minorem: licet Spiritus Sanctus non procederet à Filio, maneret hæc filiatio dans Filio spirationem activam, quæ filiatio est ultimum constitutum huius Filij, nego; maneret alia filiatio, non dans Filio spirationem activam, quæ filiatio non esset ultimum constitutum huius Filij, concedo; & nego consequentiam. Hic Filius ultimo constituitur, & distinguitur à Spiritu Sancto per filiationem dantem Filio spirationem activam, per quam constituatur hic Filius relativiè oppositus Spiritui Sancto; sed si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, ut dicunt Græci, Filius non haberet filiationem dantem illi omnia, quæ habet Pater, etiam spirationem activam; ergo non daretur filiatio, quæ est ultimum constitutum Filij in ratione talis Filij distincti à Spiritu Sancto, sed daretur alia filiatio non dans spirationem activam, ac non ultimo constitutiva talis Filij relativiè oppositi Spiritui Sancto, sed constitutiva alterius Filij non relativiè oppositi Spiritui Sancto, ac proinde indistincti à Spiritu Sancto.

34. Dices: ergo si Spiritus Sanctus non procederet à Filio, sed remaneret hæc filiatio dans Filio spirationem activam, Filius distingueretur à Spiritu Sancto.

35. Respondeo, concedo consequentiam; sed dico, quod hæc non est suppositio Græcorum. Græci enim dicunt, quod filiatio non dat Filio spirationem activam; ergo si supponamus, quod filiatio det Filio spirationem activam, non ponimus hypothèsim Græcorum, de qua solum procedit questio.

QUESTIO GIX.

Verum divina Personalitates, & relationes ratione sui præcisè sint perfectiones?

1. **V**identur non esse, primò, quia relatio divina secundum se præcisè non est ens reale, nec est aliquid, sed purè est ad aliquid; sed ut relatio divina secundum se præcisè esset perfectio,

fectio, & bonitas, deberet esse aliquid, & ens reals; ergo. Probatum maior auctoritate Sancti Thomæ, Boetij, & Cyrilli Alexandrini. Sanctus Thomas de potentia, quæst. 2. art. 5. dicit. *Relatio secundum rationem sui generis in quantum est relatio, non habet, quod sit aliquid, sed solum quod sit ad aliquid: quod verò sit aliquid secundum rem, habet ex illa parte, qua inest, vel ut idem secundum rem, ut in diuinis, vel habens causam in subiecto, sicut in creaturis.* Et in 1. dist. 20. quæst. 1. art. 1. ad 3. & dist. 26. quæst. 2. ad 3. *Quamuis relationi ex hoc, quod ad alterum dicitur, non debeat, quod sit res quædam, est tamen res aliqua, secundum quod habet fundamentum in eo, quod refertur, & ex hoc ulterius habet in quantum est diuina, quod sit hypostasis.* Et 1. par. quæst. 28. art. 2. in corpore dicit: *Si igitur consideremus etiam in rebus creatis relationes secundum id, quod relationes sunt, sic inueniuntur esse assistentes, non intrinsecus affixæ.* Boetius lib. de Trinitate post medium dicit *Prædicationem relationem nihil rei addere, vel minuere, vel mutare, quæ tota non in eo, quod est esse, consistit, sed in eo, quod est in comparatione aliquo modo se habere.* Idem insinuat alijs locis, quæ videri possunt apud Ruiz disput. 9. sect. 1. num. 13. & 14. Cyrillus Alexandrinus lib. 12. Thesauri, cap. 3. ante medium dicit *Differentiam Personarum, quæ secundum relationem est, quasi extrinsecus intellectam esse; ergo relationes diuinae sicut secundum se præcisè non sunt ens, & non sunt aliquid, sic non sunt perfectiones.*

2. Secundò si relationes diuinae secundum se præcisè essent perfectiones, darentur in Deo tres perfectiones, tres bonitates, & tres dignitates realiter distinctæ; consequens est absurdum, & contra S. Thomam, qui quæst. 2. art. 4. num. 14. dicit: *Sicut Paternitas, & Filiatio sunt una essentia, ita sunt una dignitas, & una bonitas;* & 1. par. quæst. 30. art. 2. ad 4. dicit, quod Spiritus Sanctus non habet bonitatem numero aliam à bonitate Patris, sed vnam, & eandem; ergo &c.

3. Tertio sequeretur Patrem habere perfectionem paternitatis, quæ Filio desit; Filium habere perfectionem filiationis, quæ desit Patri; idemque dicere proportionaliter de Spiritu Sancto. Hinc ulterius sequitur, nullam Personam diuinam seorsim sumptam esse infinitam in genere entis, siquidem non haberet omnem perfectionem possibilem.

4. Quarto perfectiones relatiuæ non sunt finitæ in genere entis; ergo sunt infinitæ; ergo dantur tres perfectiones infinitæ realiter distinctæ; ergo posset dici, quod non repugnent plures perfectiones absolutæ infinitæ in genere entis realiter distinctæ, adeoque quod possunt dari plures Dij.

5. Quintò sequeretur vnam Personam seorsim acceptam, ex.gr. Patrem, esse minus perfectam, quam totam Trinitatem, cum tota Trinitas ultra perfectionem paternitatis includat etiam perfectionem filiationis, & spirationis passiuæ; sed includens est perfectius inclusio; ergo &c.

6. Sextò relationes sunt quasi diuersæ speciei, & rationis; sed perfectiones diuersæ speciei, & rationis sunt inæquales, siquidem species sunt inæquales, & sicut numeri, ut cum Aristotele 8. Metaph. text. 10. docet communis sententia; ergo diuinae relationes essent inæquales in perfectione, adeoque vna Persona esset perfectior alia, quod est absurdum. Confirmatur, nam producere est perfectius, quam produci; ergo Pater esset perfectior Filio, Filius esset perfectior Spiritu Sancto.

7. Septimò si in Deo essent tres bonitates, & perfectiones, deberent etiam esse tres vnitates, tres veritates, tres æternitates &c. sed hæc sunt absurda; ergo &c.

8. Octauò, vel relationes essent perfectiones simpliciter simplices, vel simplices; neutrum dici potest; ergo &c. Probatum minor: nam nulla pura perfectio opponitur alteri perfectioni, ideoque omnes puræ perfectiones possunt inuicem identificari, ac solum perfectiones mixtæ non possunt identificari ratione imperfectionis, quam includunt: sed relationes diuinae opponuntur, ac non possunt identificari; ergo.

9. Respondeo Paludanum, Capreolum, Caietanum 1. par. qu. 28. art. 1. par. 2. & 3. p. quæst. 3. art. 1. Ferrariensem 2. contra gentes cap. 9. & 4. contra gentes cap. 14. & alios, quos refert Ruiz disp. 9. sect. 1. num. 7. & 8. & disput. 29. sect. 1. num. 5. docuisse, relationem in quantum consistit in *esse ad*, nihil reale ponere, sed solum ponere aliquid reale in quantum addit *esse in*: & quia relationes diuinae sunt in Deo non per inhærentiam, sed per identitatem cum diuina essentia, & cum *esse* absoluto Deo, ideo dixerunt relationes diuinae esse reales per essentiam, & esse absolutum Dei, sed non esse reales, nec esse ens sub præcisâ ratione formali relationis. Consequenter dixerunt relationes diuinas secundum formalem, & præcisam rationem relationis nec esse perfectiones, nec imperfectiones, nec finitas, nec infinitas, sed totam perfectionem, & infinitatem diuinis relationibus conuenire ratione essentia. Plures etiam ex auctoribus, qui dixerunt relationes diuinas etiam secundum se præcisè includere realem entitatem, nihilominus dixerunt illas secundum se præcisè nec esse perfectiones, nec imperfectiones, nec finitas, nec infinitas, nimirum Scotus in 1. dist. 2. quæst. 5. & dist. 26. quæst. vnica, & dist. 19. quæst. 1. Durandus in 1. dist. 13. quæst. 2. & alibi, Marsilius in 1. quæst. 6. art. 1. Richardus in 1. dist. 19. art. 1. quæst. 3. & alij; & ex nostris Molina 1. par. quæst. 28. art. 2. disput. vltima, & quæst. 42. art. 6. disp. 6. & Bellarminus tom. 1. lib. 2. de Christo, cap. 12. in fine.

10. Secunda sententia docet relationes diuinas secundum vltimam, & præcisam rationem talis relationis, & secundum *esse ad* præcisè includere communem rationem bonitatis, & perfectionis transcendentalis. Sequuntur hanc sententiam Ocham, Aureolus, Clichtonæus

uas in Damaf. lib. 1. cap. 11. Valentia in controuersijs de Trinitate, lib. 2. cap. 12. Suarez lib. 3. de Trinit. cap. 9. & 10. & 3. par. tom. 1. disp. 11. sect. 5. Henricus quodlib. 1. quaest. 1. Carthusianus in 1. dist. 24. quaest. 7. Vasquez 1. part. disput. 122. c. 6. & alij.

11. Dicendum cum secunda sententia, quam praeter alios sequitur Ruiz disput. 9. sect. 5. & 6. & disput. 29. sect. 2. & sequentibus: relationes diuinæ secundum suam ultimam rationem includunt entitatem, bonitatem, & perfectionem transcendentalem distinctam virtualiter intrinsecè à perfectione absoluta diuinæ essentiae.

12. Probatur primò conclusio auctoritate S. Thomæ, & S. Bonauenturae, & quorundam aliorum Scholasticorum. S. Thomas 1. parte quaest. 29. art. 3. dicit: *Vnde cum omne illud, quod est perfectionis, Deo sit attribuendum, eo quod eius essentia continet in se omnem perfectionem; conueniens est, ut hoc nomen Persona de Deo dicatur;* ergo existimat Personam secundum formalem rationem Personæ, hoc est secundum Personalitatem, esse perfectionem, ideoque attribuendam Deo. Opusculo primò contra errores Græcorum, cap. 2. docet, testimonium Basilij de dignitate Patris exponendum esse non de dignitate naturali, sed de Personali, sicut & secundum nos dicitur, quod Persona est *Hypostasis proprietate distincta ad dignitatem pertinente;* ergo existimat paternitatem esse dignitatem, & perfectionem Patris, per quam distinguatur à Filio. Sanctus etiam Bonauentura in 1. dist. 23. art. 3. quaest. 1. dicit. *In Deo est reperire suppositum distinctum proprietate nobilissima;* ergo existimat paternitatem, qua Pater distinguitur à Filio, spectare ad perfectionem, & nobilitatem. Antiqui etiam Theologi Personam definiiebant, dicendo: *Persona est hypostasis distincta proprietate ad dignitatem pertinente,* & hanc definitionem admittunt, & explicant Albertus 1. par. quaest. 44. membro 2. Alexander quaest. 56. membro 3. & S. Thomas 1. par. quaest. 29. art. 3. ad 2.; ergo existimarunt proprietates personales, quibus distinguuntur diuinæ Personæ, ad dignitatem, & perfectionem pertinere.

13. Probatur secundò conclusio ex Patribus. Patres non solum dicunt Personas esse perfectas, sed etiam asserunt Personas esse perfectas secundum ipsam rationem Personæ, & personalitates in abstracto ad perfectionem spectare; ergo existimant personalitates secundum se esse perfectiones. Probatur antecedens, asserendo testimonia Patrum. Alexander Alexandrinus in Epist. 5. ad Alexandrum Constantinopolitanum, quæ Epistola habetur ante Concilium Nicænum, dicit: *Dignitas ingenitas est ingeniti propria, & honor debitus Filio tribuendus est, assignandaque illi generatio initio carens.* Cyrillus Alexandrinus lib. 1. Thesauri cap. 6. dicit: *Perfectus est non solum quia Deus, sed etiam quia Pater est;* & paulò post: *Notio ergo perfectionis sacunditas est.* Nazianzenus Orat. 13.

quæ est secunda de pace, circa medium dicit. *Quanto Deus rebus creatis excellentior est, tanto utique prima causa magnificentius est diuinitatis, quam rerum creatarum principium esse.* Et inferius: *Deo quidnam maius, & prestabilibus erit, quam Filij Patrem esse, quod quidem gloria est accessio, non decessio, quemadmodum, & Spiritus productorem esse; & post medium: Ea, quæ à principio, videlicet à Patre manant, non minus ob relationem, quam inter se habent, laudanda, quam unumquodque per se acceptum, & intellectum;* sed ex Aristotele 1. Rhetor cap. 6. & 1. Ethic. cap. 12. nihil est laudabile, nisi propter perfectionem, & bonitatem; ergo non solum prædicata absoluta, sed etiam mutua relatio diuinarum Personarum spectant ad earum perfectionem, & bonitatem. Plura alia testimonia videri possunt apud Ruiz disput. 29. sect. 2. & seqq.

14. Adde Patres, quos affert Ruiz disput. 29. sect. 4. & 5. docere, Deum, & ipsam essentiam diuinam fore imperfectam, si desissent ipsi relationes; sed imperfectio consistit in carentia perfectionis, non aliter ac cæcitas consistit in carentia visus, tenebræ in carentia lucis; ergo supponunt relationes esse perfectiones.

15. Probatur tertio conclusio rationibus. Prima ratio est: Trinitas est omnino perfecta; sed ad perfectionem omnimodam rei spectat, ut nulla desit illi perfectio, & ut nihil rei adsit, quod ad eius perfectionem non pertineat, alioquin adesset illi aliquid superfluum; ergo ad perfectionem Trinitatis spectat, ut omnes relationes, & personalitates sint perfectiones. Hoc argumento probat Hilarius Patrem nunquam fuisse sine generatione Filij. Vel enim generatio spectat ad perfectionem Patris, vel non: si spectat ad perfectionem Patris, Pater aliquando caruisset aliqua perfectione, & fuisset imperfectus; si generatio non spectat ad perfectionem Patris, Pater cum cepit generare, incepisset habere aliquid superfluum, ut potè quod nulla esset perfectio. Continetur hoc dilemma Verbis Hilarij lib. 12. de Trinitate, prope finem, quibus sic Patrem æternum alloquitur: *Nec sine tuo Filio fuisse constituendus aliquando es, ne aut imperfectus sine generatione, aut superfluus post generationem arguaris.*

16. Secunda ratio est. Omne id, quod etiam ratione sui melius est esse, quam non esse, proculdubio est perfectio; perfectio siquidem defini potest, quam *ratione sui melius est esse, quam non esse;* sed relationes diuinas etiam ratione sui melius est esse, quam non esse; ergo &c. Probatur minor: nam Trinitatem secundum omnia, quæ includit, ratione sui melius est esse, quam non esse: Sed Trinitas includit non solum deitatem, sed omnes relationes, & personalitates; ergo. Confirmatur, nam quis audeat negare Patri non solum ratione essentiae, sed etiam ratione paternitatis, melius esse, ut sit, quam ut non sit, idemque dic proportionaliter de Filio, ac Spiritu Sancto.

17. Tertia ratio est. Omnes rationes com-

communis Deo, & creaturis, quæ prout sunt in creaturis ratione sui sunt perfectiones, à fortiori ratione sui sunt perfectiones, prout sunt in Deo: e. g. quia sapientia est communis Deo, & creaturis, & prout est in creaturis est perfectio, à fortiori est perfectio prout est in Deo: sed personalitas, paternitas, filiatio &c. sunt rationes communes Deo, & creaturis, & prout sunt in creaturis ratione sui sunt perfectiones; ergo à fortiori prout sunt in Deo sunt perfectiones. Adde, quod rationes istæ secundum se præcisè, abstrahendo à Deo, & creaturis, dicunt perfectionem, ut videtur ex se manifestum. Quis enim dubitet, utrum sicut sapientia ratione sui præcisè est perfectio, sic personalitas ratione sui præcisè sit perfectio? Et quis audeat dicere personalitatem ratione sui præcisè abstrahere ab hoc, quod sit perfectio, vel nō sit perfectio, & prout contrahitur ad hoc, ut sit personalitas creaturæ, esse perfectionem, prout contrahitur ad hoc, ut sit personalitas Dei, non esse perfectionem?

18. Quarta ratio est. Ipsa capacitas, & exigentia perfectionis ratione sui præcisè perfectio quædam est; e. g. eo ipso, quod sapientia est perfectio, capacitas, & exigentia sapientia est quædam perfectio, ideoque in homine non solum est perfectio hoc, quod est esse sapientem, sed etiam hoc, quod est esse capax sapientia: sed diuinæ relationes per se ipsas præcisè sunt capaces identitatis realis cum deitate, per quam infinitè perficiuntur, ac proinde sunt capaces infinitæ perfectionis; ergo per se ipsas præcisè sunt perfectiones. Confirmatur primò: nam capacitas maioris perfectionis est maior perfectio: e. g. quia intelligere est maior perfectio, quam audire, capacitas intelligendi, quæ conuenit homini, est maior perfectio, quam capacitas audiendi, quæ conuenit cani. Rursus capacitas, quæ non potest coniungi cum priuatione alicuius perfectionis, est maior perfectio, quam capacitas, quæ potest cum eius priuatione coniungi: e. g. si aliqua natura sit ita capax sapientia, ut non possit carere sapientia, nec possit esse insipiens, perfectior est, quam si ita sit capax sapientia, ut possit carere sapientia, & possit esse insipiens; sed relationes diuinæ sunt capaces infinitæ perfectionis perfectissimo modo habendæ, hoc est per identitatem, & ita, ut illa carere non possint; ergo proculdubio secundum se præcisè sunt perfectiones. Confirmatur vterius: nam perfectio est, quam secundum se præcisè melius est habere, quam non habere; sed relationibus diuinis melius est habere hanc capacitatem habendi omnes perfectiones, quam illam non habere; ergo.

19. Dices primò: capacitas omnis perfectionis propter hoc ipsum, quod est capacitas omnis perfectionis, nulla est perfectio: nam eo ipso, quod esset aliqua perfectio, non esset capacitas illius perfectionis; sed relationes diuinæ per se ipsas sunt capacitas omnis perfectionis ut habendæ per essentiam; ergo per

se ipsas nulla sunt perfectio.

20. Respondeo, distinguo minorem: relationes diuinæ sunt capacitas habendi omnes perfectiones simpliciter simplices formaliter solum per essentiam, concedo; simplices, nego. Relationes diuinæ etiam per aduersarios, non omnia prædicata habent formaliter per essentiam, sed sola prædicata dicentia perfectionem habent formaliter per essentiam, prædicata non dicentia perfectionem habent formaliter se ipsis; ergo nos possumus dicere, quod relationes non omnes perfectiones habent formaliter per essentiam, sed perfectiones simpliciter simplices habent formaliter per essentiam, aliquas perfectiones simplices inclusas in ipso conceptu relationum habent formaliter se ipsis, ut magis explicabitur infra num. 39. Porro sicut repugnat, ut relationes omnia prædicata habeant formaliter per essentiam, virtualiter ab ipsis distinctam, siquidem prædicatum relationis debet habere per se ipsas: sic repugnat, ut omnes perfectiones simplices habeant per essentiam virtualiter distinctam ab ipsis, siquidem perfectiones imbibitas in prædicato relationis, ac præsertim perfectionem capacitatis identificandi sibi omnes perfectiones essentia, debent habere per se ipsas. Adde, quod hanc ipsam perfectionem capacitatis relationes habent ab essentia, non quidem, tanquam à causa, vel quasi causa formali, sed tanquam à radice virtuali: siquidem essentia est ratio, & radix virtualis omnium relationum, ut dictum est supra quæst. 22.

21. Pro maiori explicatione conclusionis quæri potest primò, utrum perfectio relationum secundum se præcisè sit finita, vel infinita?

22. Respondeo, quod vel loquimur de infinitate simpliciter, & in omni genere, vel de infinitate secundum quid, & in aliquo tantum genere. Si loquamur de infinitate simpliciter, & in omni genere, dico, quod perfectio cuiuslibet relationis diuinæ secundum se præcisè considerata est infinita negatiuè, sed non est infinita positiuè. Probat, & explicatur. Nam infinitas positiua consistit in hoc, quod aliqua perfectio includat formaliter, vel eminenter, aut æquiuenter omnes omnino perfectiones præsertim simpliciter simplices: sed perfectio relationum e. g. paternitatis cum virtualiter distinguatur à perfectionibus simpliciter simplicibus, & absolutis sapientia, immensitatis &c. proculdubio non includit illas formaliter, nec includit eminenter, vel æquiuenter, quia ut dictum est supra quæst. 22. num. 17. perfectio relatiua non est ratio, & radix essentia, & perfectionum absolutarum, sed è conuerso resultat ex essentia, tanquam ex adæquata radice; ergo perfectio relationum secundum se præcisè non est simpliciter infinita positiuè. Ex opposita ratione perfectio essentia diuinæ est infinita simpliciter positiuè in omni genere, quia includit formaliter, vel æquiuenter omnes perfe-

ationes possibles, cum includat formaliter omnes perfectiones simpliciter simplices, seclusis imperfectionibus, & includat æquivalenter etiam perfectiones relativas, cum sit adæquata ratio, & radix illarum, sicut includit eminenter omnes perfectiones creatas. Probatur iam, quod perfectio relationum sit infinita negativè. Infinitas enim negativa consistit in hoc, ut res non excludat à se ullam perfectionem simpliciter simplicem, neque identitatem realem cum vlla perfectione, sed quilibet perfectio relativa non solum non excludit à se ullam perfectionem, sed exigit identitatem realem cum divina essentia, adeoque cum omnibus perfectionibus simpliciter simplicibus; ergo qualibet perfectio relativa est infinita negativè.

23. Dices: eo ipso, quod aliqua perfectio excludat à se identitatem realem cum divina essentia, quæ includit omnes perfectiones simpliciter simplices, non est infinita negativè; ergo eo ipso, quod excludat identitatem virtualem cum divina essentia, non est infinita negativè.

24. Respondeo, concedo antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia eo ipso, quod perfectio aliqua excludat identitatem realem cum divina essentia, non potest esse infinite perfecta; ergo est positivè limitata in perfectione; sed infinitas negativa consistit in hoc, quod perfectio non habeat limitationem suam perfectionis; ergo eo ipso non est infinita negativè. At si perfectio excludat à se solum identitatem virtualem cum essentia divina, sed non excludat identitatem realem, est infinite perfecta per identitatem realem cum essentia divina; ergo secundum se non est finita, & limitata positivè, ac proinde est infinita negativè.

25. Si loquamur de infinitate secundum quid, & in aliquo genere, dico, quod singulæ relationes divinæ sunt etiam positivè infinite perfectæ in suo genere: puta paternitas est infinite perfecta in genere paternitatis, filiatio in genere filiationis &c. Probatur, & explicatur. Nam productio activa præsertim adæquata eo est perfectior in genere productionis activæ, quo per illam producens producit terminum perfectiorem; sed Pater per generationem activam producit Filium, Pater, & Filius per spirationem activam producant Spiritum Sanctum, qui sunt infinite perfecti; ergo generatio activa Verbi, & spiratio activa Spiritus Sancti sunt infinite perfectæ in ratione generationis activæ, & spirationis activæ. Ex eadem ratione generatio passiva Verbi, & spiratio passiva Spiritus Sancti sunt infinite perfectæ in suo genere, quia per illas producuntur Filius, & Spiritus Sanctus infinite perfecti. Ex proportionali ratione relationes identificatæ cum originibus sunt infinite perfectæ. Valet enim eadem ratio. Paternitas enim eo est perfectior, quo per illam quis est Pater Filii perfectioris, & fundatur in genera-

tionem perfectiori: idemque dic de filiatione &c. Adde relationes divinas ita esse infinite perfectas in suo genere, ut sint capacitas, & exigentia identificationis cum essentia, quæ est infinite perfecta in omni genere, ac proinde includunt capacitatem, & exigentiam infinite perfectam in genere capacitatis, & exigentia.

26. Ex eo, quod perfectio relationum secundum se præcisè sit infinita in suo genere, & sit infinita negativè, ut explicatum est, inferitur perfectionem relationum in nullo sensu esse finitam. Ut enim esset finita, deberet finiri, & limitari per negationem, & exclusionem ulterioris perfectionis; sed ut dictum est, perfectio relationum nullam aliam perfectionem excludit, ac non habet negationem identitatis cum vlla perfectione simpliciter simplici; ergo non est finita. Videri potest Ruiz disp. 28. sect. 1. & 2.

27. Queritur secundò, utrum tres relationes sint tres perfectiones, & bonitates, vel potius sint vna tantum bonitas, & perfectio?

28. Respondeo duas esse sententias. Prima Ochami, Aureoli, Gabrielis, Valentia in controuersijs de Trin. lib. 2. cap. 12. Suarezij lib. 3. de Trin. cap. 9. num. 14. & cap. 10. & 3. partom. 1. disp. 11. sect. 4. & aliorum docet, tres relationes esse tres perfectiones, & bonitates transcendentales, & relativas. Favere videtur huic opinioni S. Thomas de Potentia, quæst. 9. art. 9. ad 7. dicens: *Vtraque perfectio non differt secundum quantitatem &c.* Dum dicit *vtraque perfectio*, significat perfectiones esse duas, adeoque multiplicari.

29. Secunda sententia docet, tres relationes simpliciter, & absolute loquendo non esse tres perfectiones, sed vnam tantum, quamvis quodammodo, & cum addito possint dici tres. Hanc sententiam sequuntur etiam multi ex ijs, qui concedunt relationes esse perfectiones, & inter alios Vasquez 1. p. disp. 122. cap. 6. & Ruiz disp. 30. sect. 3. & alij, quos vide apud Ruiz loco citato.

30. Dicendum, quod tres relationes sunt vna solum perfectio, & bonitas absoluta, ac sunt tres perfectiones, & bonitates relativæ; simpliciter tamen, & absolute loquendo, sunt vna tantum perfectio, & bonitas, ac non sunt tres perfectiones, & bonitates.

31. Probatur: nam perfectio, & bonitas absoluta est divina essentia: sed tres relationes sunt vna tantum divina essentia, & non sunt tres essentia; ergo sunt vna tantum perfectio, & bonitas absoluta. At perfectio, & bonitas relativa sunt ipsæ relationes, ac proinde cum relationes sint tres, sunt tres perfectiones, & bonitates relativæ. Quia tamen perfectio absolute dicta sumitur pro perfectione absoluta, quæ in Deo est vna tantum, ideo simpliciter, & absolute tres relationes sunt vna perfectio, ac bonitas, ac solum cum addito aliquo restringente tres relationes sunt tres perfectiones relativæ.

32. Si verò quærat, utrum tres relationes sint una, vel tres perfectiones transcendentales, dico, quod non sunt una perfectio transcendentalis, nec tres, sed sunt perfectio transcendentalis, abstrahendo ab hoc, quod sint una, vel tres. Ratio est, quia perfectio transcendentalis est, quæ abstrahit ab absoluta, & relativa, & sic utramque transcendit; ergo abstrahit ab hoc, quod sit una, vel tres; ergo tres relationes sunt perfectio transcendentalis, abstrahendo ab hoc, quod sit una, vel tres, ac potest dici, quod sunt perfectio transcendentalis una unitate præcisionis.

33. Inferitur, quid dicendum sit ad similes quæstiones de multiplicatione prædicatorum transcendentium, cuiusmodi sunt *res, entitas, veritas, unitas, bonitas &c.* Dicendum, quod tres relationes sunt una tantum res, entitas, veritas, & bonitas absoluta, ac sunt tres res, entitates, veritates, bonitates, & unitates relationæ: & quod absolute sunt una tantum res, entitas, unitas, bonitas, ac solum cum addito *relatiui* aequaliter restringente sunt tres res relationæ, tres entitates relationæ, tres unitates relationæ, ac tres veritates relationæ. Eadem enim est ratio. Videri potest Ruiz disp. 26. 27. & 30. ubi de his fusissimè tractat. Neque enim libet immorari, cum spectent ad modum loquendi, siquidem de re ipsa constat.

34. Quæritur tertio, utrum tres perfectiones relationæ præcisè consideratæ, in quantum abstrahunt à perfectione absoluta essentia, sint æquales, vel inæquales?

35. Respondeo, quod Clichtouæus in Commentarijs Damasceni lib. 1. cap. 11. docuit perfectiones personales, & relationes esse inæquales, cum omnimoda tamen æqualitate in natura.

36. Dicendum cum communi sententiâ Sanctorum Patrum, & Scholasticorum: perfectiones personales, & relationæ diuinarum Personarum sunt omnino æquales. Probatum primò, nam Patres à diuinis Personis quamlibet omnino inæqualitatem excludunt: Scholastici etiam asserunt omnimodam æqualitatem non solum in essentialibus, sed etiam in notionalibus. Ideò Ruiz disp. 30. sect. 1. sententiam Clichtouæi graui censura notat.

37. Probatum secundò ratione. Nam capacitates, & exigentiæ identificandi sibi diuinam essentiam, per quam constituantur infinite perfectæ in omni genere, sunt æquè perfectæ: sed omnes perfectiones personales, & relationæ diuinarum Personarum sunt capacitates, & exigentiæ identificandi sibi diuinam essentiam, à qua infinite perficiantur in omni genere, ut dictum est num. 18. ergo.

38. Opponunt Damascenum lib. 5. cap. 9. & quosdam alios Patres, qui dicunt, & Patrem esse maiorem Filio, propter ordinem originis, & de hac maioriæ exponunt illud Ioan. 14. *Pater maior me est.* Sed Patres illi explicandi sunt de maioriæ quadam ratione nostra, Quia enim in creaturis paternitas per-

fectior est filiatione concipimus Patrem æternum ut maiorem Filio, licet verè paternitas in diuinis non sit perfectior filiatione, quia, utraque per se ipsam exigit identificare sibi essentiam diuinam, per quam infinite perficitur in omni genere.

39. Quæritur quartò, utrum relationes diuinæ secundum se præcisè sint perfectiones simpliciter simplices, vel solum perfectiones simplices?

40. Respondeo duas esse sententias. Prima Gregorij, Maioris, Gabrielis, Ochami, Valentia in Controu. lib. 2. de Trin. cap. 12. Vasquez disput. 122. cap. 4. num. 10. & cap. 6. & 7. & aliorum, quos refert, & sequitur Ruiz disput. 30. sect. 9. num. 5. docet relationes secundum se præcisè esse perfectiones simpliciter simplices.

41. Dicendum cum secunda sententiâ, Suarij, & aliorum, quos refert Ruiz loco citato. Relationes diuinæ secundum se præcisè sunt solum perfectiones simplices, hoc est nullam dicentes imperfectionem, sed non sunt perfectiones simpliciter simplices.

42. Probatum primò ex definitione perfectionis simpliciter simplicis. Perfectio enim simpliciter simplex definitur communiter ex Anselmo in Monologio cap. 14. & in Prologo cap. 5. *Quam in vnoquoque melius est esse, quam non esse, vel quæ melior est ipsa, quam non ipsa.* Sensus definitionis est: perfectio simpliciter simplex est, quæ talis est, ut quolibet ipsam habens ita, ut de ipso prædicetur, sit melius quolibet ipsam non habente, & de quo non prædicatur. In hoc sensu esse *substantiam, esse viuens, esse cognoscituum, esse intellectiuum, esse sapientem, esse volitiuum &c.* sunt perfectiones simpliciter simplices; nam sunt tales, ut quolibet ipsas habens sit melius quolibet ipsis carente. Omnis enim substantia est perfectior quolibet, quod non sit substantia: quolibet sapiens est perfectior quolibet carente sapientia &c. E conuerso esse *sensitiuum* non est perfectio simpliciter simplex. Nam non quolibet sensitiuum est melius quolibet non sensitiuo. Deus enim, & Angeli licet non sint sensitiui, sunt perfectiores, & meliores bratis, quæ sunt sensitiua; sed relationes diuinæ non sunt tales, ut quolibet, de quo prædicantur, sit melius quolibet, de quo non prædicantur: nam esse *Patrem* non prædicatur de Filio, & Spiritu Sancto, & tamen Pater non est perfectior Filio, & Spiritu Sancto; similiter esse *Filium* non prædicatur de Patre, & tamen Filius non est perfectior Patre.

43. Confirmatur ex alia descriptione perfectionis simpliciter simplicis. Est enim *Quæ in quolibet est necessaria, ne sit imperfectum*, eo pacto, quo sapientia, bonitas &c. de quolibet debet prædicari, ne sit imperfectum: quolibet enim eo ipso, quod non sit sapiens, est imperfectum, & defectuosum; sed relationes diuinæ non in quolibet sunt necessariae, ne sit imperfectum: Filius enim non est Pater, &

tamen

tamen non est imperfectus: Pater non est Filius, & tamen non est imperfectus; ergo &c. Vide dicta quæst. 22. n. 17.

44. Probatur secundò conclusio ex proprietate quadam perfectionis simpliciter simplicis. Perfectio enim simpliciter simplex habet hanc proprietatem, ut quod non habet illam formaliter, non possit habere eminenter, & æquivalenter, ita ut sit radix adæquata realis, vel virtualis illius, ut explicatum est n. 17; sed essentia diuina licet formaliter per se ipsam non sit vlla perfectio relatiua, tamen est adæquata ratio, & radix virtualis omnium perfectionum relatiuarum, paternitatis nimirum, filiationis &c; ergo relationes diuinæ non sunt perfectiones simpliciter simplices.

45. Probatur tertio: nam in Deo dantur duo genera perfectionum, absolutæ, & relatiuæ, & vtræque sunt simplices, cum non includant vllam imperfectionem. Perfectiones absolutæ sunt necessaria cuilibet, ne sit imperfectum, & quodlibet ipsas habens est melius quolibet non habente, & non continentur in vlla radice reali, vel virtuali antecedenti. Propter hæc prædicata vocantur perfectiones simpliciter simplices. Perfectiones relatiuæ habent opposita prædicata, propter quæ dicuntur perfectiones solum simplices; ergo cum constet de hoc discrimine reali, solum superest quæstio de nomine, de qua non multum curamus.

46. Inferitur, quid sit perfectio solum simplex. Dicendum, quod est illa, quæ ita caret omni defectu etiam contingentia, ut licet ratione sui melius sit ipsam esse, quam non esse, tamen non in quolibet sit necessaria, ita ut de ipso debeat prædicari, ne sit imperfectum, & defectuosum.

47. Dices: paternitas est necessaria omnibus Personis, & personalitatibus diuinis, ne sint defectuosæ: nam nisi haberent paternitatem per circuminseccionem, essent defectuosæ; ergo paternitas est perfectio simpliciter simplex.

48. Respondeo ex dictis, quod non sufficit ad perfectionem simpliciter simplicem, ut quomodocumque sit necessaria cuilibet, ne sit imperfectum, sed requiritur, ut ita sit necessaria, ut debeat de ipso prædicari; sed paternitas non potest prædicari de Filio, & Spiritu Sancto, neque de filiatione, & spiratione passiuæ; ergo non est perfectio simpliciter simplex. Confirmatur, nam perfectiones absolutæ debent prædicari de quolibet, ne sit imperfectum; perfectiones relatiuæ non debent prædicari de quolibet, ne sit imperfectum; ergo cum constet de hoc discrimine, perfectiones absolutas sapientiæ, bonitatis &c. vocamus perfectiones simpliciter simplices; perfectiones relatiuas paternitatis, filiationis &c. vocamus perfectiones solum simplices.

49. Ad 1. nego maiorem, ac dico relationes diuinæ, in quantum tales relationes sunt,

paternitas nimirum &c. præscindendo etiam ab essentia, esse ens reale, esse aliquid, & esse perfectiones relatiuas. Ad auctoritatem S. Thomæ, Boetij, & Cyrilli Alexandrini dico illos non negare, quod nos asserimus. S. Thomas tribus locis allatis in argumento, docet relationes secundum rationem communem, & supertranscendentalem relationis, secundum quam abstrahunt ab hoc, quod sint reales, vel rationis, non esse ens reale, nec esse aliquid, nec esse intrinsecum affixas, sed tantum esse ad aliquid, quod vltro nos concedimus: sed non negat, immò concedit relationem realem, in quantum realis est, & ut talis exigit inesse subiecto, sicut in creaturis, vel exigit identificari cum eo, de quo dicitur, ut in Deo, esse ens reale, & esse aliquid; sed relationes diuinæ paternitatis, filiationis &c. prout distinguuntur virtualiter ab essentia, exigunt identificari cum essentia; ergo iuxta doctrinam S. Thomæ sunt ens reale, sunt aliquid, & sunt perfectiones relatiuæ. Boetius etiam, dum dicit prædicationem relatiuam nihil rei addere, vel minuere, vel immutare, quæ tota non in eo, quod est esse, consistit, sed in eo, quod est in comparatione aliquo modo se habere, loquitur de prædicatione relatiua secundum rationem supertranscendentalem, & communem relationi reali, vel rationis, extrinsecè, vel intrinsecè denominantis: at non negat aliquas prædicationes relatiuas secundum vltimam rationem talis prædicationis relatiuæ aliquid rei addere, vel minuere, & consistere in esse, nec negat tales prædicationes relatiuas esse, quibus Pater dicitur Pater, & Filius dicitur Filius. In eodem sensu dicit Cyrillus Alexandrinus differentiam Personarum secundum relationem quasi extrinsecam intellectam esse, quia relatio ex sua ratione communissima abstrahit ab hoc, quod sit extrinsecum, vel intrinsecum: at non negat differentiam Personarum secundum tales relationes paternitatis, filiationis &c. esse intrinsecam ipsi Personis, quæ per relationes constituuntur, & subsistunt, Quo pacto enim constituerentur, & subsisterent per aliquid extrinsecum? Videri potest Ruiz disput. 9. sect. 7.

54. Dices: quare dicitur, quod relatio ex suo conceptu communi abstrahit ab hoc, quod sit realis, & rationis, qualitas, quantitas, & cætera prædicamenta non dicuntur ex suo conceptu communi abstrahere ab hoc, quod sint aliquid reale, vel rationis.

55. Respondeo rationem esse, quia relatio consistit in hoc, quod subiectum referatur ad alterum: & quia subiectum potest verè referri ad alterum, etiam per actum rationis, idè dicitur relatio abstrahere ab hoc, quod sit rationis. E conuerso qualitas consistit in hoc, quod subiectum reddat quale, puta album, aut nigrum &c. quantitas consistit in hoc, quod reddat subiectum quantum, puta palmare, vel bipalmare; sed non potest aliquid verè esse quale, quantum &c. per actum rationis;

rationis;

tionis; ergo non debemus dicere, quod quantitas, qualitas &c. abstrahat ab hoc, quod sit realis, vel rationis; saltem non debemus hoc dicere cum eo fundamento, cum quo dicimus de relatione.

56. Ad 2. distinguo maiorem: darentur in Deo tres perfectiones, tres bonitates, & tres dignitates absolutæ, & sine addito, nego; tres bonitates relatiuæ, & cum addito aliquantulum distrahente, concedo; distinguo eodem pacto maiorem; & nego consequentiam. Sicut in Deo datur vna essentia, sic datur vna tantum bonitas, vna dignitas, & vna perfectio absolutè loquendo, & in hoc sensu loquitur S. Thomas. Sicut dantur tres relationes, sic dantur tres bonitates, dignitates, & perfectiones relatiuæ cum hoc addito *relatiuæ*, quod aliquantulum restringit: nec hoc negatur à S. Thoma, qui loquitur de perfectionibus, vt de pluribus, vt cum de Potentia quæst. 9. art. 9. ad 7. dicit: *Vtraque perfectio non differt secundum quantitatem.*

57. Ad 3. nego sequelam. Nullam perfectionem habet Pater, quæ Filio deficit, siquidem Filius habet etiam perfectionem paternitatis, non quidem constitutiue, & prædicatiue, ita vt per illam constituatur, & vt de Filio prædicetur, sed per circuminfectionem. Hinc sequitur singulas Personas diuinas seorsim acceptas in genere entis esse infinitè perfectas, cum habeant omnes perfectiones diuinas tum absolutas, tum relatiuas, & omnibus perfectiantur, vt explicatum est.

58. Dices: Patres asserunt vnam Personam non habere proprietates personales alterius; sed iuxta doctrinam allatam sequeretur, quod vna Persona haberet proprietates personales alterius; ergo. Probatior maior, asserendo testimonia Patrum. Athanasius quæstionibus de natura Dei quæst. 5. dicit: *Omnia aequaliter habet Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, præter proprietates suas. Proprium enim Patris est esse ingentum, Filij esse genitum, ac Spiritus Sancti procedere.* Cyrillus in anathematismo contra Nestorium Anathematismo 9. *Vnigenitum Dei Verbum omnia præter paternitatem aequalia, & communia habens;* & lib. 2. Theauri, cap. 1. ante medium: *Nihil proprium vni est, quod alteri non insit, excepta solummodo Patris, & Filij appellatione, ac re;* & lib. 3. Theauri, cap. 1. *Nihil habet alter, quod alteri non sit, nisi quod hic Pater, ille Filius est.* Eugenius in Concilio Florentino in literis vnionis post vltimam sessionem dicit: *Omnia, quæ Patris sunt, ipse Pater vnigenito Filio suo gignendo dedit, præter esse Patrem.*

59. Respondeo, quod Patres dicunt vnam Personam non habere proprietates personales alterius constitutiue, & prædicatiue: sed asserunt, quod habent per circuminfectionem, vt patet ex testimonijs allatis quæst. 94.

60. Hinc conciliantur testimonia Scripturarum, & Patrum, quibus sine vlla limitatione dicitur, quod omnia, quæ habet Pater, habet Filius, & omnia quæ habet vna Persona,

habet alia, cum testimonijs, quibus excipiunt proprietates personales. Nam per prima dicunt, quod omnia, quæ habet Pater, habet etiam Filius vel constitutiue, & prædicatiue, vel per circuminfectionem, sine vlla exceptione: per secunda asserunt, quod omnia, quæ Pater habet constitutiue, & prædicatiue, habet etiam Filius constitutiue, & prædicatiue, exceptis proprietatibus personalibus. Testimonia Scripturarum, & Patrum, quibus sine exceptione dicitur, quod omnia, quæ habet Pater, habet Filius, passim occurrunt. Matth. 11. *Omnia mihi tradita sunt à Patre meo.* Ioan. 17. *Omnia mea tua sunt, & omnia tua mea sunt.* Ambrosius lib. 1. de Fide ad Gratianum cap. 6. *Omnia à Patre iure generationis accepit.* Hilarius lib. 3. de Trinitate post medium: *Quid distrahis Filium à Patre? Vnum sunt scilicet is, qui est, nihil habens, quod non sit etiam in eo, à quo est.* Isidorus lib. 1. sententiarum de summo bono cap. 15. *Nihil habet Pater, quod non habeat Filius.* Lactantius lib. 4. Diu. Institut. cap. 19. *Quid quid est in Patre ad Filium transfuens.* Ideo S. Thomas in cap. 16. Ioan. lect. 3. post medium, dicit: *Simpliciter concedimus, quidquid habet Pater, habet Filius.*

61. Ad 4. concedo antecedens, & distinguo consequens; ergo perfectiones relatiuæ secundum se præcisè sunt infinitæ negatiue in genere entis, concedo: sunt infinitæ positiue in genere entis, nego: distinguo eodem pacto secundum consequens; & nego secundam consequentiam. Ex dictis num. 24. perfectiones relatiuæ sunt infinitæ solum negatiue in genere entis, at non sunt infinitæ positiue, adeoque non dantur tres perfectiones positiue infinitæ in genere entis; ergo non sequitur posse dari plures perfectiones positiue infinitas in genere entis immò sequitur oppositum. Est enim possibilis vna tantum perfectio positiue infinita in genere paternitatis, hoc est vna tantum paternitas; est possibilis vna tantum perfectio positiue infinita in genere filiationis, hoc est vna tantum filiatio &c; ergo est possibilis vna tantum perfectio infinita positiue in genere entis, & in omni genere, hoc est vna tantum essentia diuina.

62. Ad 5. nego sequelam. Quælibet Persona includit essentiam, quæ identificatur cum tota Trinitate, adeoque quælibet Persona seorsim sumpta includit per circuminfectionem totam Trinitatem, & omnes alias Personas, & personalitates, ac proinde est æquè perfecta, ac tota Trinitas, cum sit perfecta perfectione totius Trinitatis. Differentia inter totam Trinitatem, & vnam Personam seorsim sumptam est, quod tota Trinitas includit tres Personas constitutiue; vna autem Persona includit ceteras Personas non constitutiue, sed solum per circuminfectionem, vt explicatum est num. 60. Quod autem quælibet Persona, seorsim sumpta sit æquè perfecta, ac tota Trinitas, docent Patres, ac præsertim Augustinus. Augustinus igitur lib. 7. de Trinitate, cap. 6. dicit,

dicit. *Tres simul illa substantia, siue Persona, si ita dicenda sunt, æquales sunt singulis.* Idem docet lib. 8. in Proæmio, & cap. 1. lib. 5. de Trinitate, cap. 3. lib. 3. contra Maximinum, cap. 10. Serm. 38. de tempore propè medium, Epist. 66. ad Maximin. ante medium, & alibi sæpè. Debet autem aduerti, quod Augustinus hanc æqualitatem docet vt certum dogma, eiusque doctrinæ de Trinitate maximam auctoritatem conciliat consensus aliorum Patrum, & Scholasticorum, & approbatio Ioannis 2. Papæ in Epistola 2. ad Senatores, quæ solet vocari liber de duabus naturis contra Eutychianos, in quo vt statuat dogmata de Trinit. & Incarnatione, præmittit: *Augustini doctrinam secundum Prædecessorum meorum instituta Romana sequitur, & seruat Ecclesia.* Consonat Augullino Fulgentius lib. 3. ad Monimum, cap. 7. dicens: *Tantum est ipsum Verbum, quanta est simul mens ipse cum Verbo:* Concilium Toletanum 6. in professione fidei, dicens: *Nec minoratur in singulis, nec augetur in tribus, quia nec minus aliquid habet, cum vnaquæque Persona Deus singulariter dicitur, nec amplius, cum totæ tres Personæ vnus Deus enunciantur:* Bernardus Epist. 190. ad Innocentium dicens: *Totum est Pater, quod Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus: totum Filius, quod ipse, & Pater, & Spiritus Sanctus; totum Spiritus Sanctus, quod ipse, & Pater, & Filius: & totum vnum est totum, nec superabundans in tribus, nec imminutum in singulis.* Vide alia testimonia apud Ruiz disput. 30. sect. 2.

63. Dices: essentia considerata secundum se præcisè prout virtualiter distincta à personalitatibus, non includit perfectiones relativas personalitatum; ergo est minus perfecta, quam tota Trinitas.

64. Respondeo, distinguo antecedens; essentia secundum se præcisè non includit personalitates formaliter, concedo: non includit eminenter, nego; & distinguo consequens; ergo est minus perfecta intensiuè, nego; extensiuè, concedo. Deus seorsim non est minus perfectus intensiuè, quam aggregatum, ex Deo, & mundo, quia Deus solus licet non contineat formaliter perfectionem mundi, continet illam eminenter. At Deus seorsim est extensiuè minus perfectus, quam Deus simul, & mundus, quia aggregatum ex Deo, & mundo supra perfectionem Dei, addit formalem perfectionem mundi. Proportionaliter deitas præcisè considerata non est intensiuè minus perfecta, quam tota Trinitas, quia deitas continet eminenter omnes perfectiones relativas; at deitas seorsim, & præcisè est extensiuè minus perfecta, quam tota Trinitas, quia tota Trinitas ultra perfectionem diuinæ essentia addit formaliter perfectionem relationum, per quas perfectio deitatis quodammodo se extendit.

65. Dices secundò: paternitas præcisè considerata prout non includit perfectionem essentia, & aliarum relationum, est minus perfecta, quam essentia, & quam tota Trinitas.

66. Respondeo distinguo: paternitas præcisè considerata præcisione, qua præscinditur ab ipsa sua perfectione, est minus perfecta, præcisiuè, quam essentia, & tota Trinitas, concedo; est minus perfecta negatiuè, nego. Non est absurdum, quod paternitas præcisè considerata præcisione, qua præscinditur à sua præcipua perfectione, sit minus perfecta præcisiuè, quam essentia, cum verè, & realiter sit æquè perfecta, ac essentia, & tota Trinitas. Confirmatur solutio: nam aduersarij dicunt paternitatem præcisè consideratam nullam esse perfectionem; ergo possumus nos concedere paternitatem præcisè consideratam esse quidem perfectionem, sed præcisiuè minorem perfectione essentia.

67. Ad 7. distinguo maiorem: relationes diuinæ sunt quasi diuersæ speciei quo ad essentiam, nego: quoad se ipsas præcisè, concedo: ac distinguo eodem pacto minorem: & nego consequentiam. Propriè differunt speciei quæ sunt dissimilia in essentia, & quæ sic differunt specie, sunt inæqualia, & sicut numeri: quæ autem non differunt in essentia, propriè non differunt specie, & possunt esse omnino æqualia; sed relationes diuinæ non solum non sunt dissimiles in essentia, sed sunt vna numero essentia infinita in genere entis, & in omni genere; ergo licet secundum se ipsas præcisè sint dissimiles, tamen propter identitatem essentia sunt omnino æquales in perfectione, cum sint capacitas, & exigentia identitatis cum essentia diuina, à qua perficiuntur infinite in omni genere. Ad confirmationem, distinguo antecedens: producere est perfectius, quam produci, si sint eiusdem essentia, nego: si non sint eiusdem essentia, concedo; & nego consequentiam. In Deo producere, & produci sunt vna, & eadem essentia diuina, & exigunt identificari cum eadem essentia, à qua summè, & sic æqualiter perficiuntur, ideoque propter exigentiam identificationis cum eadem summa essentia, habent omnimodam æqualitatem in perfectione.

68. Ad 7. Sicut in Deo sunt tres bonitates, & perfectiones relatiuæ cum addito aliquo qualiter restringente, sic sunt tres vnitates, & tres veritates relatiuæ, vt explicatum est n. 35. At nullo pacto in Deo sunt tres æternitates, tres immensitates, tres sapientia &c. Ratio est, quia hæc prædicata non sunt transcendentia, ideoque relationes per se ipsas non sunt æternæ, immensæ &c. sed solum sunt æternæ per æternitatem, & immensitatem essentia; non sunt etiam tres existentia, quia existunt per essentiam. Videri potest Ruiz disp. 26.

69. Ad 8. Iam dictam est num. 49. relationes diuinas esse perfectiones simplices, sed non esse perfectiones simpliciter simplices. Perfectiones simpliciter simplices non opponuntur ita; vt non possint inuicem identificari. Ratio est, quia perfectio simpliciter simplex non potest in quolibet esse connexa cum imperfectione: nam eo ipso non esset perfectio

fectio simplex, sed mixta cum imperfectione: sed si opponeretur alteri perfectioni simplici, ac non posset cum illa identificari, in quolibet esset connexa cum exclusione alterius perfectionis simpliciter simplicis, & sic cum imperfectione: nam perfectio simpliciter simplex in quolibet est necessaria, ne sit imperfectum; ergo perfectio simpliciter simplex non potest opponi alteri perfectioni simpliciter simplici. At perfectio solum simplex, cum non sit in quolibet necessaria, ne sit imperfectum, potest opponi alteri perfectioni simplici. Nam ex eo, quod illam excludat, non sequitur, quod subiectum reddatur imperfectum, eo pacto, quo ex eo, quod Pater non sit Filius, non sequitur, quod sit imperfectus.

Q V A E S T I O CX.

Verum in Deo præter tres subsistentias relativas detur una subsistentia absoluta communis tribus Personis?

1. Videtur dari, primò, quia deitas per se ipsam, & præscindendo etiam à relationibus, habet omnes perfectiones simpliciter simplices: sed subsistere est perfectio simpliciter simplex; ergo.

1. Secundò, ut arguit Caietanus, natura diuina non mendicat subsistentiam à suppositis; ergo subsistit per se ipsam.

3. Tertio deitas per se ipsam est vltimò completa, & perfecta in ratione substantiæ; sed substantia constituitur vltimò completa in ratione substantiæ per hoc, quod subsistat, siue per se existat; ergo deitas per se existit, & subsistit subsistentia absoluta.

4. Quarto subsistere nihil aliud est, quam substantiam existere independentem à quocunque alio, cui inexistat, & à quo sustentetur; sed deitas per se ipsam, & præscindendo à relationibus, sic existit; ergo deitas per se ipsam, & præscindendo à relationibus subsistit.

5. Quintò deitas per se ipsam, & præscindendo à relationibus est Deus; sed Deus in concreto est substantia subsistens, & sic includit subsistentiam; ergo deitas per se ipsam, & præscindendo à relationibus subsistit. Probatur maior: nam Concilium Rhemense in confessione fidei contra Gilbertum Porretanum dicit: *Credimus simpliciter naturam deitatis esse Deum, nec aliquo sensu Catholico posse negari, quin diuinitas sit Deus, & Deus diuinitas.*

6. Sextò actiones sunt subsistentium; sed deitas per se ipsam intelligit, vult, creat, & gubernat mundum, & est principium omnium actionum ad extra; ergo deitas per se ipsam subsistit.

7. Septimò si deitas non haberet tres subsistentias relativas, adhuc perfectissimè subsisteret per se ipsam; sed de facto non existit mi-

nus perfectè, quam tunc existeret; ergo de facto subsistit per se ipsam.

8. Octauò Agatho Papa in quadam Epistola dicit: *Confitemur Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, non tres Deos, sed vnum Deum, non trium nominum subsistentiam, sed trium subsistentiarum, seu Personarum vnam subsistentiam.* Idem docent plures alij Patres, quos refert Ruiz disp. 34. sect. 8. & 9. & colligitur ex Sancto Thoma pluribus locis ab eodem allatis; ergo præter tres subsistentias relativas concedenda est in Deo aliqua subsistentia absoluta communis tribus Personis.

9. Respondeo tres esse præcipuas sententias. Prima Durandi in 1. dist. 20. quæst. 1. num. 6. & dist. 33. q. 1. num. 37. & in 3. dist. 1. q. 2. num. 7. docet in Deo dari vnam tantum subsistentiam, eamque absolutam, & communem tribus Personis, tres autem relationes non esse tres subsistentias relativas, sed solum tres modos incommunicabilitatis. Eandem sententiam Ruiz disp. 34. sect. 1. num. 5. & 6. tribuit Scoto, Alberto, Argentina, Marfilio, Capreolo, Ferrariensi 4. contra gentes cap. 26. Heruzo, Ægidio, & alijs, & addit eadem opinioni fauere Bellarminum, dum Tomo 1. controuer. 2. lib. 2. de Christo cap. 15. dicit essentiam à relationibus præcisam subsistere, relationes autem subsistere ratione essentiae, quam includunt.

10. Secunda sententia docet in Deo dari subsistentiam absolutam communem tribus Personis, & præter illam dari tres subsistentias relativas. Hanc opinionem sequi videtur Paludanus in 3. dist. 1. q. 2. & expressè docuit Caietanus 1. par. q. 30. art. 4. & 3. p. quæst. 2. art. 2. & quæst. 3. art. 2. & 3. Caietanus sequuntur Miranda in summa Conciliorum in Annotat. onibus ad sextam Synodum, art. 11. Suarez de Deo lib. 4. de Trinit. cap. 11. & 14. & 3. par. tom. 1. disp. 11. sect. 3. 4. & 5. & disp. 12. & 13. & plures alij recentiores, qui tribuunt illam auctoribus, qui dicunt, naturam creatam posse assumi à Deo secundum rationem, aliquam existentiam communem tribus Personis, ita vt non personalitas relatiua, sed hoc commune terminaret immediatè naturam assumptam. Sunt autem tales auctores Richardus in 3. dist. 1. q. 3. Ocham in 3. dist. 1. q. 1. art. 3. Gabriel eadem dist. qu. 1. art. 3. dub. 4. & alij, quos refert Ruiz disput. 34. sect. 1. num. 10. qui tamen addit illos obscure locutos, ac fortasse non admittere subsistentiam hanc absolutam.

11. Tertia sententia negat dari in Deo subsistentiam absolutam communem tribus Personis, ac asserit solum dari tres subsistentias relativas. Docent hanc sententiam Alexander 1. p. q. 57. membro 3. & 3. p. q. 2. membro 3. S. Bonauentura in 1. dist. 23. art. 2. qu. 1. & 2. & in 3. dist. 1. art. 1. q. 3. Richardus in 1. dist. 26. art. 1. qu. 1. & alij ex antiquis, & ex recentioribus Vasquez 1. par. qu. 125. cap. 3. Molina 1. p. q. 29. art. 2. disp. 3. conclus. 2. Valentia,